

پژوهشکده شورای نگهبان

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

طرح تشکیل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۱

تاریخ: ۱۳۹۴/۰۱/۱۷

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

طرح تشکیل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

استخراج، تنقیح و تدوین:

محمدبرزگر خسروی

بازبینی و نظارت علمی:

محمدهادی توکل‌پور

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۰۱/۱۷

پژوهشگاه شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲.....	مقدمه
۳.....	ماده ۱
۷.....	ماده ۲
۱۳.....	ماده ۳
۱۴.....	ماده ۴
۱۵.....	ماده ۵
۱۵.....	ماده ۶
۱۶.....	ماده ۷
۱۷.....	ماده ۸
۱۹.....	نظر شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده و با حفظ اصالت، آن‌ها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

طرح تشکیل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۲/۱۰/۱

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۲/۱۰/۱۸ و ۱۳۹۲/۱۰/۲۵

ماده ۱- در راستای تحقق اصل یکصد و بیست و ششم (۱۲۶) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) و به منظور انجام امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور که در این قانون، «سازمان» نامیده می‌شود، ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، از ادغام معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، تحت مسئولیت مستقیم رئیس جمهور، با وظایف و اختیارات مذکور در این قانون تشکیل می‌شود.

الف- دیدگاه مغایرت

با توجه به اصل ۱۲۶ قانون اساسی، مسئولیت امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور، بر عهده‌ی رئیس جمهور است. از آنجا که در این اصل، مسئولیت این امور به رئیس جمهور اعطا شده است و به هیچ‌گونه محدودیتی از جمله لزوم ایجاد سازمان اشاره نشده است، در نتیجه، ایجاد سازمان در خصوص امور مصرح در این اصل، صرفاً در صلاحیت رئیس جمهور است و مجلس حق وضع قانون را در این خصوص ندارد. بنابراین، این ماده، مغایر با اصل ۱۲۶ قانون اساسی است. همچنین موافقت رئیس جمهور با ادغام معاونت‌های مذکور در این ماده و تبدیل آنها به سازمان، دلیلی برای قانون‌گذاری مجلس در این خصوص نیست؛ زیرا تشکیل قانونی این سازمان، به معنای نفی اختیار رؤسای جمهور آینده در این خصوص است. به عبارت دیگر، ممکن است رؤسای جمهور آینده تمایل به تفکیک تشکیلات امور مذکور در اصل ۱۲۶ داشته باشند و تصویب این قانون، اختیار آنها را محدود کند. بر این اساس، حتی در صورت موافقت دولت فعلی، ایراد مزبور همچنان باقی است.

۱. اصل ۱۲۶ قانون اساسی: «رئیس جمهور مسئولیت امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور را مستقیماً بر عهده دارد و می‌تواند اداره آنها را به عهده دیگری بگذارد.»

- مجلس، صلاحیت تعیین نحوه‌ی فعالیت در حوزه‌ی امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور را دارا نیست؛ زیرا اطلاق اصل ۱۲۶ قانون اساسی، دلالت بر مسئولیت و صلاحیت مطلق رئیس جمهور در این خصوص داشته و بنابراین، ماده‌ی مزبور و سایر موادی که کیفیت فعالیت امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی را مشخص کرده است، خلاف اصل مزبور است.

- ایجاد یک سازمان در خصوص امور برنامه و بودجه، به معنای نقض مسئولیت «مستقیم» رئیس جمهور، موضوع اصل ۱۲۶ قانون اساسی در این امور است؛ زیرا تشکیل سازمان بدین معناست که مسئولیت این امور، لزوماً بر عهده‌ی رئیس سازمان مزبور است و رئیس جمهور نمی‌تواند به صورت مستقیم این امور را عهده‌دار شود. بنابراین، مفاد این ماده، یعنی اصل تشکیل سازمان، مغایر با مسئولیت «مستقیم» مندرج در اصل ۱۲۶ قانون اساسی است.

- اطلاق این ماده، مغایر با اصل ۱۲۶ قانون اساسی است؛ زیرا طبق این اصل، رئیس جمهور «می‌تواند» امور برنامه و بودجه را به دیگری واگذار کند؛ حال آنکه در ماده‌ی مزبور، رئیس جمهور بدون موافقت و تمایل خود، موظف به واگذاری این امور به سازمان شده است.

- بر اساس اصل ۱۲۶، رئیس جمهور می‌تواند مسئولیت امور برنامه و بودجه و امور استخدامی کشور را به عهده‌ی «دیگری» بگذارد؛ اعم از اینکه عنوان «دیگری»، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی باشد یا شخص حقیقی باشد یا اینکه یک نفر بوده یا چند شخص باشد. در نتیجه، ماده‌ی مزبور که انجام امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی را صرفاً از طریق سازمان دانسته است، خلاف اطلاق واژه‌ی «دیگری» مذکور در اصل ۱۲۶ و به تبع آن تحدید اختیار رئیس جمهور در این خصوص است. به عبارت دیگر، اصل ۱۲۶ قانون اساسی، در به‌کار بردن واژه‌ی «دیگری» در مقام بیان بوده است و در نتیجه، این واژه اطلاق داشته و رئیس جمهور این اختیار را دارد که امور مذکور در اصل ۱۲۶ را بخش‌بخش کرده و اداره‌ی هر بخش را به یک شخص واگذار کند.

- واژه‌ی «آنها» که در ذیل اصل ۱۲۶ قانون اساسی به عبارت «امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور» باز می‌گردد، «عام مجموعی» نیست، بلکه «عام

استغراقی» است.^(۱) بر این اساس، واگذاری «آنها» به دیگری را نمی توان بدین معنا دانست که یک نهاد و سازمان باید متوکی این امور باشد، بلکه با توجه به استغراقی بودن واژه «آنها»، رئیس جمهور می تواند هر یک از این امور را به صلاحدید خود، به شخص یا نهادی واگذار کند. بنابراین مادهی مزبور که با تشکیل یک سازمان، اختیارات رئیس جمهور را محدود می کند، خلاف اصل ۱۲۶ قانون اساسی است.

- با توجه به اشاره اصل ۱۲۶ به دو مقولهی متفاوت «امور برنامه و بودجه» و «امور اداری و استخدامی» و با عنایت به اینکه در زمان الحاق اصل مزبور به قانون اساسی (سال ۱۳۶۸)، برای این امور، دو سازمان وجود داشت، رئیس جمهور در این خصوص مختار است که هیچیک از دو وظیفهی مزبور را به کسی واگذار نکند و یا یکی از آنان و یا هر دوی آنان را به دیگری واگذار کند. بر این اساس، ادغام این دو مقوله در یک سازمان بر خلاف اختیار رئیس جمهور در این خصوص است.

- اختیار و صلاحیت مجلس در ادغام دو یا چند وزارتخانه در یکدیگر، بر اساس مجوز اصل ۱۳۳^(۲) قانون اساسی انجام می شود؛ حال آنکه در خصوص سازمانهای زیر نظر رئیس جمهور، چنین تجویزی در قانون اساسی وجود ندارد. در نتیجه، مقایسهی امکان ادغام وزارتخانهها در یکدیگر با امکان ادغام سازمانهای زیر نظر رئیس جمهور، قیاس مع الفارق است.

- واژهی «دیگری» در اصل ۱۲۶ قانون اساسی، اعم از شخص حقیقی و شخص حقوقی است؛ در نتیجه، این مصوبه به دلیل تحدید این واژه به شخص حقوقی

۱. الفاظ بر دو قسم عام و خاص هستند. الفاظ عام بر سه قسم «عام استغراقی»، «عام مجموعی» و «عام بدلی» هستند. در عام استغراقی یا افرادی، حکم شامل تمامی افراد عام به صورت مستقل می شود. در عام مجموعی، تمام افراد عام با یکدیگر و به سان یک مجموعه، مورد حکم قرار گرفته اند؛ به بیان دیگر، حکم بر همهی افراد، به صورت مجموع و با هم بار می شود. در عام بدلی، شمول حکم بر افراد و مصادیقش، به صورت بدلیت است؛ یعنی متعلق حکم عام، فردی نامعین از افراد عام است نه همه افراد؛ به بیان دیگر، حکم بر فرد نامعینی از افراد عام رفته است. (جمعی از محققان، فرهنگنامه اصول فقه، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی - معاونت پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۹، صص ۵۶۲-۵۶۳).

۲. اصل ۱۳۳ قانون اساسی: «وزراء توسط رئیس جمهور تعیین و برای گرفتن رأی اعتماد به مجلس معرفی می شوند. با تغییر مجلس، گرفتن رأی اعتماد جدید برای وزراء لازم نیست. تعداد وزیران و حدود اختیارات هر یک از آنان را قانون معین می کند.»

(سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور)، مغایر با اصل ۱۲۶ است.

- با توجه به اینکه نتیجه ادغام دو معاونت فعلی رئیس جمهور و تشکیل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، به معنای الزام رئیس جمهور به حذف دو معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور است، این ماده، مغایر با اصل ۱۲۴^(۱) قانون اساسی است؛ زیرا بر اساس اصل مزبور، رئیس جمهور حق دارد به غیر از معاون اول، بر اساس تشخیص خود و «برای انجام وظایف قانونی خود، معاونانی داشته باشد». بر این اساس، تعیین معاونت و حذف آن از جمله اختیارات رئیس جمهور است و مجلس نمی‌تواند در این خصوص دخالت کند؛ لذا حذف معاونت‌های مذکور در این ماده، خلاف اصل ۱۲۴ قانون اساسی است.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- از آنجا که طبق این مصوبه، پس از ادغام دو معاونت مزبور و ایجاد سازمان مدیریت، این سازمان زیر نظر مستقیم رئیس جمهور قرار خواهد گرفت، این ماده مغایر با اصل ۱۲۶ قانون اساسی نخواهد بود. به بیان دیگر، این ماده، صرفاً حکم به ادغام معاونت‌های مذکور و تغییر در تشکیلات داده است و از رئیس جمهور سلب اختیار نکرده است؛ بدین ترتیب که رئیس جمهور می‌تواند این سازمان را شخصاً یا از طریق دیگری اداره کند.

- ذکر واژه‌ی «دیگری» در اصل ۱۲۶ بدین معنا است که لزومی به اداره‌ی مستقیم امور مذکور در این اصل، توسط رئیس جمهور نیست و وی می‌تواند اداره‌ی آنها را به دیگری واگذار کند. بر این اساس، این اصل در مقام اعطای اختیار مطلق به رئیس جمهور جهت واگذاری این مسئولیت به هر کسی نبوده، بلکه اصل امکان واگذاری را مورد اشاره قرار داده است. لذا تعیین سازمان در این ماده به عنوان مسئول امور مذکور در اصل ۱۲۶ قانون اساسی، نافی اختیار رئیس جمهور در این خصوص نبوده و رئیس جمهور می‌تواند هر کسی را به عنوان «دیگری» انتخاب کند، ولی این عنوان «دیگری» باید در قالب زیرمجموعه این سازمان باشد.

۱. اصل ۱۲۴ قانون اساسی: «رئیس جمهور می‌تواند برای انجام وظایف قانونی خود معاونانی داشته باشد. معاون اول رئیس جمهور با موافقت وی اداره هیئت وزیران و مسئولیت هماهنگی سایر معاونت‌ها را به عهده خواهد داشت.»

- همان گونه که مجلس مجاز است وزارتخانه‌ها را در یکدیگر ادغام کند، می‌تواند دو سازمان زیر نظر رئیس جمهور را نیز در هم ادغام کند و این امر را نمی‌توان دخالت در صلاحیت‌های رئیس جمهور دانست، بلکه صرفاً تغییر در تشکیلات است و اصل این امور، تحت نظر رئیس جمهور قرار دارند.

ج- تصمیم شورا

- در ماده (۱)، الزام رئیس جمهور به اداره‌ی امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور از طریق یک سازمان (یک شخصیت حقوقی)، مغایر اصل ۱۲۶ قانون اساسی شناخته شد. همچنین با استظهار به اینکه نتیجه ادغام دو معاونت در ماده (۱)، حذف دو معاونت و معاونین ذی‌ربط نیز هست، این امر مغایر اصل ۱۲۴ قانون اساسی هم می‌باشد.

ماده ۲- مأموریت‌ها و اختیارات سازمان عبارتند از:

۱- مطالعات آینده‌پژوهی، توسعه‌ای و آمایش سرزمین و شناخت ظرفیت‌ها و امکانات کشور؛

۲- مطالعه و تدوین الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت؛

۳- طراحی نظام برنامه‌ریزی، تدوین برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت ملی، تدوین برنامه‌های توسعه استانی توسط واحدهای استانی و ارائه الگوهای نوین و بومی برای اداره مطلوب بخش‌های مختلف کشور؛

۴- طراحی نظام بودجه‌ریزی و تهیه و تدوین بودجه‌های سالانه، ابلاغ بودجه مصوب، تخصیص منابع، شرح عملیات شامل اهداف کمی، استانداردها و قیمت تمام‌شده خدمات و طرح‌ها و طراحی نظام هوشمند مدیریت بودجه و مالی کشور؛

۵- بررسی و تعیین نقش‌ها و حدود وظایف بخش دولتی و غیردولتی در چهارچوب اسناد بالادستی و قوانین مصوب، طراحی ساختار کلان دولت و تأیید ساختار دستگاه‌های اجرایی، طراحی برنامه‌های تمرکززدایی، طراحی و تدوین نظام اداری و نظام‌های

تصمیم‌گیری، طراحی و استقرار مدیریت فرآیندهای منابع انسانی و نظام شایستگی، راهبری استقرار: دولت الکترونیک، چرخه بهره‌وری، نظام‌های مشارکت، خصوصی‌سازی و برون‌سپاری، خرید خدمت یا محصول، نظام ارتقای سلامت اداری و سایر فناوری‌های نوین اداری؛

۶- تهیه، تدوین و ابلاغ معیارها و ضوابط مطالعاتی، فنی و اجرایی طرح‌های عمرانی و سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی و مؤسسات عمومی، تدوین ضوابط تشخیص صلاحیت و انجام رتبه‌بندی اشخاص حقیقی و حقوقی طرف قرارداد با دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ در زمینه‌های عمرانی، مطالعاتی و آموزشی و خدماتی؛

۷- طراحی و استقرار نظام مدیریت عملکرد شامل تهیه الگوهای نظارت و ارزشیابی، تدوین گزارش‌های نظارتی و ارزشیابی از تهیه و اجرای برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت ملی و استانی، طرح‌های عمرانی، فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی و موضوعات محوری نظیر بهره‌وری، شفافیت، پاسخگویی، نقش و مشارکت مردم در اداره امور کشور و ارائه به مراجع ذی‌ربط از جمله مجلس شورای اسلامی بر اساس قوانین و مقررات؛

۸- طراحی معیارهای ارزیابی عملکرد و سنجش بهره‌وری و انجام ارزشیابی و رتبه‌بندی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری در میزان تحقق برنامه‌های توسعه و بودجه سالانه، ارتقای بهره‌وری و اصلاحات اداری و مدیریتی و ارائه پیشنهادهای تنبیهی و تشویقی برای دستگاه‌های اجرایی؛

۹- ارزیابی میزان پیشرفت کشور در چهارچوب سیاست‌های کلی نظام و اهداف کمی و کیفی سند چشم‌انداز و برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت همراه با تحلیل‌های لازم؛

تبصره- این گزارش به صورت سالانه منتشر و در اختیار همگان قرار می‌گیرد.

۱۰- بررسی و اظهار نظر درباره پیش‌نویس لوایح و مصوبات دستگاه‌های اجرایی در چهارچوب مأموریت‌های سازمان جهت هماهنگی و تطبیق با اسناد فرادستی نظیر سیاست‌های کلی نظام، قوانین موجود، برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت و منابع عمومی کشور و نیز ارائه گزارش‌های لازم برای بیان پیامدها و شفافیت در اتخاذ تصمیم‌ها قبل از تصویب در مراجع قانونی؛

۱۱- سایر مأموریت‌ها و وظایف مذکور در قوانین برنامه و بودجه کشور، مدیریت خدمات کشوری، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و دیگر قوانین موضوعه.

تبصره- رویکرد سازمان در کلیه مأموریت‌ها و وظایف موضوع این ماده با توجه به سند چشم‌انداز باید در راستای تولید کالا یا خدمت با هزینه کمتر، کیفیت بهتر و سرعت بیشتر نسبت به کشورهای منطقه باشد.

الف- دیدگاه مغایرت

- با توجه به تصریح سطر اول این ماده به عبارت «سازمان» و با توجه به مغایرت تشکیل این سازمان با قانون اساسی که در ماده (۱) به آن اشاره شد، این ماده نیز مبتنی بر ایرادات ذکر شده در ماده (۱)، دارای ایراد است.

- بر اساس حکم رهبر معظم انقلاب، مرکزی تحت عنوان «مرکز الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت» در سال ۱۳۹۰ تأسیس شده است که اساسنامه‌ی مرکز نیز یک ماه پس از ابلاغ حکم تأسیس مرکز، به تصویب مقام معظم رهبری رسیده است. مطابق اساسنامه‌ی این مرکز، «طراحی و تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت»، یکی از وظایف این مرکز قلمداد شده است؛ لذا قرار دادن وظیفه‌ی «مطالعه و تدوین الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت» به عنوان یکی از وظایف سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در بند (۲) ماده‌ی مزبور، در مقابل الگوی مرکز مزبور، دخالت در تصمیمات مقام رهبری بوده و از این جهت، این ماده مغایر اصول ۵ و ۵۷ قانون اساسی است.

- با توجه به عبارت «تدوین برنامه‌های توسعه استانی توسط واحدهای استانی» در بند (۳) این ماده، تهیه و تدوین برنامه‌های توسعه‌ی استانی توسط واحدهای استانی به معنای ایجاد واحدهایی در استان‌ها است که ایجاد این تشکیلات، منجر به افزایش

هزینه‌های عمومی برای دولت می‌شود که محل جبران آن، در این مصوبه تعیین نشده است. از آنجا که این مصوبه در قالب «طرح» از سوی تعدادی از نمایندگان به مجلس ارائه شده است، طبق اصل ۷۵ قانون اساسی باید محل تأمین هزینه‌های اجرایی آن معین می‌شد که با توجه به عدم تأمین این محل، این بند، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است. اجرای بندهای (۵)، (۶) و (۷) این ماده نیز نیازمند انجام هزینه است که در نتیجه، این موارد نیز مغایر اصل ۷۵ هستند. دولت نیز در خصوص این طرح معتقد است این طرح، دارای بار مالی است که محل جبران آن، تعیین نشده است؛^(۱) در نتیجه، این مصوبه مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

- در بند (۵) این ماده به «طراحی ساختار کلان دولت و تأیید ساختار دستگاه‌های اجرایی» اشاره شده است که «تأیید ساختار دستگاه‌های اجرایی»، با توجه به اصول ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی، نیازمند تصویب مجلس شورای اسلامی یا هیئت وزیران است. به عبارت دیگر تأیید ساختار دستگاه‌های اجرایی، ماهیتاً امری تقنینی است که طبق اصول ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی، اجازه‌ی تصویب آن به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس و همچنین هیئت دولت و نیز کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر قابل اعطا است.^(۲) بر این اساس، واگذاری این امر به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، که خارج از محدوده‌ی تجویزی قانون اساسی است، مغایر با اصول ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی است.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- بند (۲) ماده‌ی مزبور که به «مطالعه و تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت» اشاره کرده است، منافاتی با وظیفه‌ی مشابه مرکز الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت،

۱. نامه‌ی شماره ۱۵۶۱۵۳ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۳ معاون اول رئیس جمهور به دبیر شورای نگهبان: «... برآورد تقریبی نیز نشان می‌دهد که اجرای این طرح بار مالی قابل ملاحظه‌ای در بر خواهد داشت و از این نظر نیز مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است...»

۲. طبق اصل ۸۵ قانون اساسی، «تصویب دائمی اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت» ماهیت تقنینی داشته که قابل واگذاری به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس و دولت است. بر اساس اصل ۱۳۸ قانون اساسی نیز، «هیئت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمان‌های اداری به وضع تصویب‌نامه و آیین‌نامه بپردازد. ... دولت می‌تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر واگذار نماید.»

(تأسیس یافته بر اساس حکم مقام معظم رهبری) ندارد؛ زیرا اولاً در بند (۲)، عبارت «مطالعه و تدوین» ذکر شده است و نه عبارت «مطالعه و تصویب» و ثانیاً رئیس مرکز مزبور، که یک نهاد فراقوه‌ای است، رئیس جمهور است و سازمان موضوع این قانون می‌تواند پیشنهاد خود را برای «الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت»، به رئیس جمهور ارائه کند تا در آن مرکز مورد رسیدگی و تصویب قرار گیرد. همچنین هر چند با تشکیل مرکز مزبور که وظیفه‌ی مطالعه و تدوین الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت را عهده‌دار است، انجام این وظیفه توسط سازمان مزبور، امری زائد است، ولی منافاتی با قانون اساسی ندارد.

- با توجه به اینکه بند (۴) این ماده، تصریح و یا دلالتی بر تهیه‌ی بودجه‌های سالانه بدون رعایت قوانین ندارد و با توجه به اینکه اصل بر رعایت قوانین است و این مصوبه در کنار سایر قوانین، لازم‌الاجرا است، بند (۴)، شائبه‌ی مغایرت با صدر اصل ۵۲ قانون اساسی ندارد.

- «تدوین برنامه‌های توسعه استانی توسط واحدهای استانی» مذکور در بند (۳) این ماده، در حال حاضر نیز توسط واحدهای استانی مربوطه که ذیل استانداری تشکیل شده‌اند، انجام می‌پذیرد که بودجه‌ی آن نیز در ذیل بودجه‌ی جاری هر استان تأمین می‌شود. در نتیجه، این امر منجر به افزایش هزینه‌های عمومی نشده و بر این اساس، این بند مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی نیست.

- موضوع «طراحی ساختار کلان دولت و تأیید ساختار دستگاه‌های اجرایی» در بند (۵) این ماده، مربوط به طراحی و تأیید ابتدایی آن توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور است و تصویب نهایی آن را مدنظر ندارد. بر این اساس، این بند مغایرتی با قانون اساسی ندارد.

- با توجه به اینکه در حال حاضر، دو معاونت فعلی رئیس جمهور دارای تشکیلات و بودجه‌ی مربوطه است، ادغام آنها در یکدیگر و تشکیل سازمان موضوع این مصوبه، بار مالی ندارد؛ در نتیجه این مصوبه، مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی نیست. به عبارت دیگر، سازمان جدید، از منابع مالی معاونت‌های سابق استفاده کرده و بار مالی جدیدی برای دولت ایجاد نمی‌کند.

- بند (۸) این ماده که به انجام ارزشیابی و رتبه‌بندی دستگاه‌های اجرایی ملی و

استانی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری^(۱) در میزان تحقق برنامه‌های توسعه و بودجه سالانه» اشاره کرده است، صرفاً منجر به ارائه پیشنهاد توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به دستگاه‌های اجرایی می‌شود و موجب دخالت در امور سایر قوا نمی‌شود. در نتیجه هر چند این بند، دستگاه‌های اجرایی زیر نظر مقام معظم رهبری، قوه قضائیه و مجلس را نیز شامل شود، موجب نقض استقلال قوا نشده و بنابراین مغایرتی با اصل ۵۷ قانون اساسی ندارد.

ج- دیدگاه ابهام

در بند (۲) ماده‌ی مزبور، مشخص نیست الگوی تدوین‌شده توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، جهت تصویب نهایی به «مرکز الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت» ارائه می‌شود یا خیر؛ در صورتی که این الگو، به مرکز مزبور ارائه نشود، با توجه به اینکه نمی‌توان برای کشور، دو الگوی متفاوت ارائه داد و با توجه به تشکیل مرکز الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت به حکم مقام معظم رهبری و عدم امکان دخالت در امور مربوط به رهبری، این ماده با ایراد روبرو خواهد بود. بنابراین ابتدا باید ارتباط الگوی سازمان مزبور با وظایف مرکز مزبور مشخص شود تا بتوان نسبت به مغایرت یا عدم مغایرت این بند با قانون اساسی اظهار نظر کرد.

با توجه به اینکه طبق صدر اصل ۵۲ قانون اساسی، «بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود، از طرف دولت تهیه می‌شود»، بودجه‌ریزی و تهیه

۱. ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۱۸: «دستگاه اجرایی: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است، از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.» همچنین طبق ماده (۲) این قانون، «مؤسسه دولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می‌شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه‌گانه و سایر مراجع قانونی می‌باشد، انجام می‌دهد. کلیه سازمان‌هایی که در قانون اساسی نام برده شده است، در حکم مؤسسه دولتی شناخته می‌شود.» در نتیجه، به عنوان مثال، شورای نگهبان، در حکم مؤسسه دولتی و مشمول دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مزبور است. یکی از چالش‌های اساسی، تعارضات مصداقی مفهوم «دستگاه‌های اجرایی» است که در قوانین برنامه و بودجه، محاسبات عمومی کشور و مدیریت خدمات کشوری وجود دارد.

بودجه‌های سالانه باید بر اساس «قانون» باشد که در بند (۴) این ماده، به این امر تصریح نشده است. بر این اساس، این ابهام وجود دارد که آیا اطلاق بند (۴)، به معنای نقض صدر اصل ۵۲ قانون اساسی است یا خیر؟

- دستگاه‌های اجرایی در عبارت «انجام ارزشیابی و رتبه‌بندی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری در میزان تحقق برنامه‌های توسعه و بودجه سالانه» مذکور در بند (۸) این ماده، مشخص نیست که شامل دستگاه‌های زیر نظر مقام رهبری، شورای نگهبان، مجلس و قوه قضائیه می‌شود یا خیر؟ در صورتی که دستگاه‌های اجرایی مذکور در این بند، شامل این دستگاه‌ها نیز شود، به دلیل دخالت دولت در امور سایر قوا و نهادهای زیر نظر مقام رهبری، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی در خصوص استقلال قوا خواهد بود. تنها در صورتی این ابهام برطرف می‌شود که حکم بند مزبور، مقید به رعایت قوانین شود.

د- تصمیم شورا

- ماده (۲)، مبنیاً بر ماده (۱)، ایراد دارد.

- تذکر: با توجه به اساسنامه‌ی مرکز الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت که به تأیید مقام معظم رهبری مدظله‌العالی رسیده است، ارتباط بند (۲) ماده (۲) با مقررات مذکور روشن نیست.

ماده ۳- کلیه منابع مالی، نیروی انسانی، اختیارات، امکانات و تجهیزات معاونت‌های مذکور در ماده (۱) این قانون، به این سازمان انتقال می‌یابد.

الف- دیدگاه مغایرت

- با توجه به اشاره این ماده به عبارت «سازمان» و با توجه به مغایرت تشکیل این سازمان با قانون اساسی که در ماده (۱) به آن اشاره شد، این ماده نیز مبتنی بر ایرادات ماده (۱)، دارای ایراد است.

ب- تصمیم شورا

ماده (۳)، مبنیاً بر ماده (۱)، ایراد دارد.

ماده ۴- به منظور تمرکززدایی و تبدیل سازمان به سازمانی هدایت‌گر، ناظر و حمایت‌کننده در توسعه زیرساخت‌های نرم‌افزاری دستگاه‌ها، سازمان موظف است آن بخش از وظایف و واحدهای خود را که جنبه اجرایی دارد و قابل واگذاری به دستگاه‌های ملی و استانی و تشکل‌های غیردولتی حرفه‌ای می‌باشد، مشخص و پس از تأیید رئیس جمهور به آنها واگذار نماید.

الف- دیدگاه مغایرت

- با توجه به اشاره این ماده به عبارت «سازمان» و با توجه به مغایرت تشکیل این سازمان با قانون اساسی که در ماده (۱) به آن اشاره شد، این ماده نیز مبتنی بر ایرادات ماده (۱)، دارای ایراد است.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- صرف‌نظر از اینکه هزینه‌های این سازمان از محل اعتبارات معاونت‌های سابق رئیس جمهور (معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و «معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور) تأمین می‌شود، با توجه به حکم این ماده مبنی بر واگذاری بخشی از وظایف و واحدهای سازمان مدیریت به دیگر نهادها، هزینه‌های عمومی این سازمان کاهش نیز می‌یابد. در نتیجه، این ماده نیز بر عدم مغایرت این مصوبه (طرح)، با اصل ۷۵ قانون اساسی دلالت دارد و مؤید آن است.

ج- تصمیم شورا

ماده (۴)، مبنیاً بر ماده (۱)، ایراد دارد.

ماده ۵- سازمان‌ها و مراکز وابسته به معاونت‌های مذکور در ماده (۱)، مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی و سازمان ملی بهره‌وری ایران به عنوان سازمان‌ها و مراکز وابسته به سازمان، به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

الف- دیدگاه مغایرت

- ایرادات ماده (۱) این مصوبه؛ یعنی دخالت و ایجاد محدودیت در اختیارات رئیس‌جمهور در خصوص امور برنامه و بودجه و امور استخدامی و اداری (اصل ۱۲۶) و همچنین در خصوص تعیین معاونت‌ها (اصل ۱۲۴)، در این ماده نیز وجود دارد؛ زیرا ممکن است رئیس‌جمهور تمایلی به ادامه‌ی فعالیت سازمان‌ها و مراکز مذکور در این ماده نداشته باشد و نمی‌توان با تصویب این ماده، رئیس‌جمهور را ملزم به این امر کرد. این ماده نیز مبتنی بر ایرادات ماده (۱)، دارای ایراد است.

ب- تصمیم شورا

- ماده (۵)، مبنیاً بر ماده (۱)، ایراد دارد.

ماده ۶- شوراهایی که ریاست آنها و دبیرخانه شوراهای قانونی که دبیری آنها در قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون برنامه و بودجه کشور و سایر قوانین و مقررات با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی سابق و معاونت‌های مذکور در ماده (۱) می‌باشند، به سازمان منتقل می‌گردند.

الف- دیدگاه مغایرت

- با توجه به اشاره‌ی این ماده به عبارت «سازمان» و با توجه به مغایرت تشکیل این سازمان با قانون اساسی که در ماده (۱) به آنها اشاره شد، این ماده نیز مبتنی بر ایرادات وارد بر ماده (۱)، دارای ایراد است.

- این ماده منجر به کاهش هزینه‌های عمومی نمی‌شود؛ زیرا طبق این ماده، این شوراها صرفاً جابه‌جا شده و هزینه‌های مورد نیاز آن به قوت خود باقی خواهد ماند.

بنابراین نمی‌توان با استناد به این ماده، این مصوبه را مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی تلقی نکرد.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- انتقال شوراهاى مذکور در این ماده به سازمان مزبور، در عمل سبب حذف تشکیلاتی می‌شود که هزینه‌هایی را به خود اختصاص می‌دهد؛ در نتیجه، این امر سبب کاهش هزینه‌های عمومی دولت شده و با توجه به استفاده این سازمان از منابع مالی معاونت‌های پیشین، در مجموع، این مصوبه هزینه‌ی جدیدی برای کشور ایجاد نمی‌کند که مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی باشد.

ج- تصمیم شورا

- ماده (۶)، مبنیاً بر ماده (۱)، ایراد دارد.

* * *

ماده ۷- در راستای جذب و نگهداری متخصصان و نخبگان و نیز اعمال سیاست‌های حاکم بر سازمان‌های منعطف، بهره‌ور، یادگیرنده، پژوهش‌محور، چابک و کوچک، شرح وظایف، ساختار سازمانی و مقررات اداری و استخدامی سازمان در مراکز و استان‌ها، متناسب با احکام و مأموریت‌های پیش‌بینی‌شده در این قانون و در چهارچوب قانون مدیریت خدمات کشوری توسط سازمان تهیه می‌شود و به تصویب رئیس جمهور می‌رسد.

الف- دیدگاه مغایرت

- با توجه به اشاره این ماده به عبارت «سازمان» و با توجه به مغایرت تشکیل این سازمان با قانون اساسی که در ماده (۱) به آن اشاره شد، این ماده نیز مبتنی بر ایرادات ماده (۱)، دارای ایراد است.

ب- تصمیم شورا

- ماده (۷)، مبنیاً بر ماده (۱)، ایراد دارد.

ماده ۸ - واحدهای استانی این سازمان، از محل تفکیک وظایف منابع انسانی، امکانات و اختیارات معاونت‌های برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی و توسعه مدیریت و سرمایه انسانی استانی که به استانداردی ملحق شده است، ایجاد می‌گردند و به عنوان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، زیر نظر سازمان اداره می‌شوند.

الف - دیدگاه مغایرت

- این ماده نیز ایراد وارد بر ماده (۱) این مصوبه (مغایرت با اصل ۱۳۶ قانون اساسی) را دارد؛ زیرا ناقض اختیار رئیس جمهور در داشتن مسئولیت مستقیم امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور و اختیار واگذاری آنها به دیگری است. ممکن است رئیس جمهور بخواهد امور مربوط به برنامه و بودجه و امور استخدامی و اداری استان‌ها، بر اساس رویه‌ی موجود،^(۱) ذیل استانداردی‌ها انجام شوند.

۱. شورای عالی اداری طی مصوبه هشتاد و ششمین جلسه خود به شماره ۱۴/۴۵۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۶ مقرر کرد: «سازمان امور اداری و استخدامی کشور و سازمان برنامه و بودجه با کلیه وظایف، اختیارات، مسئولیت‌های قانونی و نیروی انسانی و امکانات خود، ادغام و نام آن به «سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور» تغییر می‌یابد.» (اداره کل تدوین و تنقیح قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری، مجموعه مصوبات شورای عالی اداری (۱۳۷۶-۱۳۸۸)، جلد ۲، تهران، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری، ۱۳۸۹، صص ۱۸۷-۱۸۵) رئیس جمهور به استناد اصل ۱۲۶ قانون اساسی، طی دستور مورخ ۱۳۸۶/۲/۵، نحوه الحاق سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها به استانداردی‌ها را ابلاغ کرد. بر این اساس، از ابتدای سال ۱۳۸۶، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی هر استان با همه پست‌های سازمانی، ردیف‌ها و اعتبارات، به استانداردی مربوطه منتقل (ادغام) شد. البته پیش‌تر و به موجب دستور مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۴ رئیس جمهور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها به زیر مجموعه استانداردی‌ها انتقال (الحاق) یافته بود و ذیل معاونت امور برنامه‌ریزی استانداردی‌ها فعالیت می‌کرد. شورای عالی اداری در یکصد و سی و سومین جلسه مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۸ خود، طی مصوبه شماره ۱۹-۱/۵۶۰۶۰ مورخ ۱۳۸۶/۴/۲۴ مقرر کرد: «معاونت نظارت و هماهنگی بر سیاست‌های اقتصادی و علمی معاون اول رئیس جمهور، معاونت هماهنگی و نظارت راهبردی نهاد ریاست جمهوری، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و مؤسسات وابسته آن، با تمام وظایف و اختیارات و مسئولیت‌ها و داری‌ها و تعهدات و اعتبارات و امکانات و نیروی انسانی، ادغام و با عنوان دو معاونت به نام‌های «معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور» و «معاونت توسعه مدیریت و سرمایه

- از آنجا که بازگشت امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی از استانداری‌ها به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، نیازمند انجام هزینه است، حکم این ماده منجر به افزایش هزینه‌های عمومی می‌شود که محل جبران آن در این مصوبه (طرح)، پیش‌بینی نشده است؛ در نتیجه، این ماده مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است که طرح‌های قانونی را در صورت افزایش هزینه‌های عمومی، نیازمند تعیین محل تأمین هزینه می‌داند.

- با حذف سازمان مدیریت سابق و انتقال وظایف آن به استانداری‌ها، اولاً برخی از ساختمان‌های این سازمان به سایر نهادها واگذار شده است که احیای سازمان، مستلزم انجام هزینه برای اختصاص ساختمان به آن است؛ ثانیاً در حال حاضر، وظایف سازمان منحل شده، توسط معاونت برنامه‌ریزی استانداری انجام می‌شود که با تشکیل مجدد سازمان، به دلیل باقی ماندن معاونت برنامه‌ریزی استانداری برای انجام برنامه‌های استانداری، تجهیزات و امکانات آن را نمی‌توان به این سازمان انتقال داد؛ ثالثاً ضرایب حقوقی کارمندان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی بیشتر از پرداختی استانداری‌ها است. همچنین سِمَت‌های موجود در هر یک از معاونت‌ها برای انجام وظایف مربوط به حوزه‌های جداگانه است و بنابراین با ادغام این معاونت‌ها در سازمان، این سِمَت‌ها حذف نمی‌شوند. بر این اساس، حتی در صورتی که ادغام معاونت‌های مذکور در ماده (۱) این مصوبه، در حوزه ستادی (مرکز)، هزینه‌ای نداشته باشد، در استان‌ها قطعاً هزینه‌زا است و بنابراین این مصوبه، مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- با توجه به انتقال منابع مختلف معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، در استان‌ها نیز این منابع از استانداری به سازمان مربوطه انتقال یافته و بنابراین هزینه جدیدی ایجاد نمی‌شود که طبق اصل ۷۵ قانون اساسی، نیازمند

→

انسانی رئیس جمهور» فعالیت می‌کنند.» (امور تدوین، تقیح و انتشار قوانین و مقررات (تهیه و تنظیم)، مجموعه اساسی، تهران، معاونت تدوین، تقیح و انتشار قوانین و مقررات ریاست جمهوری، چاپ دوم (ویرایش اول)، ۱۳۹۱، صص ۱۵۵-۱۵۴)

محل تأمین هزینه‌ها باشد. همچنین با چابک‌سازی سازمان مدیریت (طبق ماده ۴ این مصوبه)، بسیاری از وظایف این سازمان، از طریق سایر نهادها انجام می‌شود و بنابراین در مجموع، هزینه‌ی جدیدی برای دولت ایجاد نمی‌شود.

ج- تصمیم شورا

- در ماده (۸)، همان ایراد ماده (۱) وجود دارد.

نظر شورای نگهبان^(۱)

۱- در ماده (۱)، الزام رئیس جمهور به اداره امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور از طریق یک سازمان (یک شخصیت حقوقی)، مغایر اصل ۱۲۶ قانون اساسی شناخته شد. همچنین با استظهار به اینکه نتیجه ادغام دو معاونت در ماده (۱)، حذف دو معاونت و معاونین ذی‌ربط نیز هست، این امر مغایر اصل ۱۲۴ قانون اساسی هم می‌باشد.

۲- مواد (۲)، (۳)، (۴)، (۵)، (۶) و (۷)، مبنیاً بر ماده (۱) ایراد دارد.

۳- در ماده (۸)، همان ایراد ماده (۱) وجود دارد.

تذکر:

- با توجه به اساسنامه مرکز الگوی اسلامی- ایرانی پیشرفت که به تأیید مقام معظم رهبری مدظله‌العالی رسیده است، ارتباط بند (۲) ماده (۲) با مقررات مذکور روشن نیست.

۱. مندرج در نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۲۸۲۵ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۵ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را با نفوذ تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع شوند و از قوانین مخالف با شرع مطرو و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir